

**Stanowisko
Prezydium PAN i Prezydium KRASP
z dnia 4 lipca 2014 r.**

w sprawie udziału budżetu państwa w finansowaniu skutków roszczeń do nieruchomości stanowiących własność uczelni i Polskiej Akademii Nauk

Działające po 1945 roku uczelnie, jednostki naukowe i Polska Akademia Nauk, na mocy stosownych ustaw i decyzji administracyjnych, były wyposażane w nieruchomości umożliwiające prowadzenie działalności naukowej i dydaktycznej. W ten sposób PAN, jej jednostki i szkoły wyższe dla realizacji swoich celów statutowych otrzymały między innymi nieruchomości po zlikwidowanych stowarzyszeniach i fundacjach oraz nieruchomości przejęte przez Państwo Polskie od osób fizycznych na podstawie obowiązujących wówczas przepisów prawa. W następnych latach właściwe urzędy administracji państwowej kolejnymi decyzjami potwierdzały nadane wcześniej Akademii i uczelniom prawa do wszystkich tych nieruchomości.

W latach dziewięćdziesiątych, w następstwie dokonanych zmian legislacyjnych, roszczenia do części posiadanych przez uczelnie oraz Polską Akademię Nauk i jej instytuty nieruchomości zaczęli zgłaszać ich byli właściciele lub ich następcy prawni. Proces ten trwa, zgłaszane są kolejne roszczenia, a ich realna skala jest trudna do określenia. Sytuacja ta powoduje konieczność prowadzenia przez wymienione instytucje kosztownych postępowań sądowych.

Efektom ostatecznych rozstrzygnięć sądowych jest najczęściej konieczność wydania nieruchomości byłym właścicielom lub ich następcom prawnym, a co za tym idzie poszukiwanie lub budowanie nowych siedzib przez jednostki naukowe. Właściciele lub ich prawni następcy dopuszczają alternatywnie możliwość odkupienia nieruchomości albo możliwość dalszego korzystania z niej na podstawie umowy najmu lub dzierżawy, jednak cena sprzedaży nieruchomości i stawki czynszu dzierżawnego są wówczas ustalane zazwyczaj według obowiązujących cen rynkowych. Na zapłatę takich kwot użytkownicy nie mogą sobie pozwolić.

Podkreślić też należy, że nowym właścicielom przysługuje dodatkowo prawo żądania zapłaty należności z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości. Kwoty do zapłaty z tego tytułu dochodzą nawet do 100% wartości nieruchomości i obciążają dotychczasowych użytkowników.

Kwoty tej wysokości, zasądzone prawomocnymi wyrokami sądowymi na rzecz byłych właścicieli lub ich spadkobierców w sprawach dotyczących zwrotu nieruchomości, niejednokrotnie zdecydowanie przekraczają możliwości finansowe Akademii, jej instytutów i szkół wyższych.

W przeważającej liczbie roszczenia reprivatyzacyjne dotyczą nieruchomości, które Polska Akademia Nauk i uczelnie użytkują na skutek decyzji administracyjnych wydanych przez organy administracji z naruszeniem prawa. Obradujące wspólnie Prezydium PAN i Prezydium KRASP uważają zatem, że środki finansowe na dokonywanie spłaty z tytułu zasądzonych roszczeń reprivatyzacyjnych, których skutki finansowe miałyby ponosić uczelnie, Akademia i jej instytuty, powinny pochodzić z budżetu państwa. W tym celu powinny zostać stworzone stosowne warunki prawne, pozwalające na uwzględnienie nowego beneficjenta istniejącego Funduszu Reprivatyzacyjnego, jakim byłyby uczelnie, Akademia i jej instytuty. O tym, że jest to możliwe, świadczy fakt wprowadzenia w nowelizacji ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych - jako beneficjenta Funduszu - m.st. Warszawy.

Prezes PAN

prof. zw. dr hab. inż. Michał Kleiber

Przewodniczący KRASP

prof. zw. dr hab. Wiesław Banyś